

Czeizel Endre professzor érdemei a tehetséggondozás szolgálatában

Czeizel Endre professzor neve és a magyar tehetséggondozás ügye elválaszthatatlanul kötődik egymáshoz. Genetikusként aratta első sikereit: a genetika legújabb eredményeit ismertette a televízióban a hetvenes években, s vált azonnal igen népszerűvé gazdag tudásával, színes, lenyűgöző előadómódjával. Már akkor is érintett olyan kérdésköröket, amelyek kapcsolódtak a tehetség-problémakörhöz, de ebben a témakörben tevékenysége akkor vált kiemelkedővé, amikor a rendszerváltással egy időben nálunk is egyre nagyobb figyelmet kapott a tehetséggondozás, egyre több iskolai program indult, civil szervezetek jöttek létre a tehetséges fiatalok felderítésére és fejlesztésére. Néhány évtizedes csendes időszak után elindult a tehetség-ügy hazai felvirágzása, s ebben jelentős szerepet vállalt az 1989-ben alakult Magyar Tehetséggondozó Társaság, amely a tehetséggondozás első hazai civil szervezeteként verbuválta egy szervezetbe a hazai tehetségkutatókat és gyakorlati szakembereket. Nem véletlen, hogy Czeizel professzor is csatlakozott ehhez a mozgalomhoz, hiszen a genetika egyik bázisa a tehetség-témakörnek, s amikor lendületet vett a tehetséggondozás elméleti alapjainak feltárása és a gyakorlati fejlesztő munka kimunkálása, Czeizel professzort is mozgásba hozták ezek a kihívások. A témakörben megjelent könyvei, sikeres előadásai alapján a MTT megválasztotta elnökének, s ebben a funkcióban közel tíz éven át segítette a hazai tehetséggondozás dinamikus fejlődését. Szakmai és emberi tekintélye jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy egyre többen kapcsolódtak be munkánkba, s az oktatásügy irányítása is egyre nagyobb szerepet szánt szervezetünknek. Nagy hozzáértéssel irányította a Társaságot, gazdasági szakembereket, oktatáspolitikusokat nyert meg az ügynek, és egyre több sikeres konferencián került terítékre a tehetség-témakör. Ezek közül kiemelkedő az 1997-ben megrendezett „Tehetség és társadalom” című, amelyen a magyar tehetséggondozás európai összevetésére is sor került: egyfelől M. Vorbeck, a Strassburgi Európa Parlament szakreferense elemzésében, másfelől F. J. Mönks professzornak, a European Council for High Ability elnökének előadásában. Itt fogalmazódtak meg a hazai tehetséggondozás előrelépésének főbb irányai is, amelyek ma is aktuálisak. Szerepe volt abban is Czeizel professzornak, hogy magyar kutatók, gyakorló szakemberek kapcsolódtak be az European Council for High Ability munkájába. Vezér-előadója volt több ECHA-Konferenciának, s különösen jelentős szerepe volt a Debreceni Egyetemen 2000-ben megrendezett 7.

ECHA-Konferencia sikerében. Szép számmal jelentek meg könyvei a tehetség-témakörben, különösen kiemelkedő a „Sors és tehetség” című, amely több kiadást ért meg 1997 óta, s amely a korszerű tehetséggondozás genetikai alapvetését adja. A művészekről, tudósokról írt nagyszerű könyvei a speciális tehetség egy-egy területén elemzi a tehetség kibontakozásának komplex feltételrendszerét, az elkallódás veszélyeit. Nemcsak könyveivel vállalt meghatározó szerepet szakembereink tudásának fejlesztésében, hanem továbbképzések előadójaként is hozzájárult ahhoz, hogy az új kutatási eredmények eljussanak hozzájuk. A kilencvenes évek közepétől jelentős szerepet vállalt a Debreceni Egyetemen a „tehetségfejlesztési szakértő” pedagógusok képzésében, és előadásokat tart a Pedagógiai-Pszichológiai Tanszék által szervezett nemzetközi és országos konferenciákon. A Debreceni Egyetemen és az ELTE-n is vezetett kurzusokat a pszichológiai doktori programban. Az ügy iránti lelkesedése, elhivatottsága, személyes varázsa által igazi vezéralakja lett a magyar tehetség-ügynek. Vonzza magához a tehetség-témakör iránt érdeklődő kutatókat, pedagógusokat. Világhírét alapvetően genetikusként szerezte, de személye megjeleníti a tehetséges gyerekekért felelősséget érző, humánus pedagógust is.

Czeizel Endre professzor több évtizedes nagyívű tehetségsegítő tevékenysége alapján méltó a „Tehetségek Szolgálatáért Életműdíjra”.

Dr. Balogh László
a Magyar tehetséggondozó Társaság elnöke